

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет міжнародної економіки

Кафедра міжнародної економіки і світових фінансів

Міжнародна система страхування

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

напряму підготовки 6.030503 Міжнародна економіка

(Шифр за ОПП – 5.7.1 В)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровським національним університетом імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Головко Л.С. – ст. викладач кафедри міжнародної економіки і світових фінансів ФМЕ

Михайленко О.Г. – викладач кафедри міжнародної економіки і світових фінансів ФМЕ

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки 6.030503 – „Міжнародна економіка»

Протокол № 11 від 26.06.2017

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Міжнародна система страхування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти напряму «Міжнародна економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи та інструменти фінансової системи. **Міждисциплінарні зв'язки:** базується на вивченні нормативних дисциплін: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Менеджмент», «Фінанси».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теорія страхування.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Основні галузі страхування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародна система страхування» - здобути глибокі теоретичні знання з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародна система страхування» є вивчення сутності, ролі та механізму страхування, що сприятиме формуванню високого рівня знань для ефективного застосовування в галузі страхування та повного використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті; вивчення засобів організації та розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності; здобуття знань з основних видів страхування життя, майнового страхування та страхування відповідальності, перестраховування з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду; формування вмінь аналізувати ринок страхових послуг і оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

ЗНАТИ:

- сутність, функції та принципи страхування;
- систему регулювання страхової діяльності в Україні;
- процес регламентації діяльності страховика;
- організаційні форми страховиків;
- методи перестраховування та форми проведення перестраховальних операцій;
- систему загальнообов'язкового соціального страхування;
- права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового соціального страхування;
- систему формування та використання фондів загальнообов'язкового соціального страхування.

ВМІТИ:

- визначати страховий стаж, страхові внески;
- проводити розрахунки матеріального забезпечення;
- вміти використовувати набуті знання з даної дисципліни;
- оцінити вплив страхування на розвиток економіки держави.
- використовувати особливості встановлення страхової суми та для розрахунку страхового тарифу;
- укладати договір страхування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 години/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теорія міжнародного страхування. Міжнародний страховий ринок

Тема 1. Сутність, принципи і роль міжнародного страхування

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування. Місце страхування в системі економічних категорій. Функції страхування. Сфери застосування страхування. Принципи страхування: страховий інтерес, максимальна добросовісність суб'єктів страхування, відшкодування втрат у межах збитків, франшиза, суброгація. Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, що резервуються на покриття можливих утрат від непередбачених обставин, та в ефективнішому формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації, її наукове і практичне значення. Ознаки класифікації, історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки: страхування ризиків від вогню, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та інших ризиків. Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування. Класифікація за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб усіх форм власності. Страхування громадян.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття ризику. Основні характеристики ризику. Рівень ризику. Частота ризику й розмір шкоди. Керування ризиком. Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Виключення ризику. Активне й пасивне запобігання ризику. Суб'єктивні й об'єктивні ризики. Матеріальні й нематеріальні ризики. Чисті й спекулятивні ризики. Фундаментальні й часткові ризики. Визначення страхового ризику. Ознаки страхового ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності в особистому страхуванні. Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Критерії визначення ціни страхування. Структура й основи розрахунку страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку, суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку України. Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Реалізація страхових послуг. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання. Права й обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів.

Тема 5. Страхова організація

Страхова індустрія як частина сфери послуг. Її організаційні форми. Порядок створення, функціонування і ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій. Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні. Структура страхових компаній. Центральний офіс. Філіали й представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і значення державного регулювання страховою діяльністю. Шляхи наближення законодавчої і нормативної бази страхування до міжнародних стандартів. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції. Реєстрація і ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Основні галузі страхування. Фінансово-економічна діяльність страхових компаній

Тема 7. Особисте страхування

Страхування життя і його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження. Страхування пенсій (ренти). Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Страхування від нещасних випадків на транспорті, військовослужбовців і працівників ризикових професій. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування. Суб'єкти й об'єкти страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування.

Тема 8. Майнове страхування

Страхування майна юридичних осіб: об'єкти й суб'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств: страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, страхування тварин, страхування будівель та іншого майна. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів. Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система "Зелена картка". Страхування відповідальності власників інших видів транспорту. Страхування відповідальності роботодавців.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Тема 10. Перестрахування і співстрахування

Необхідність і сутність перестрахування, стан і перспективи його розвитку, суб'єкти перестрахування. Ринки перестрахування. Вимоги, що ставляться до перестрахування ризиків нерезидентів. Методи перестрахування. Факультативне перестрахування. Облігаторне перестрахування. Порівняльний аналіз методів перестрахування. Форми проведення перестрахових операцій. Пропорційне перестрахування. Квотні та ексцендентні договори пропорційного перестрахування, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестрахування: на базі ексценденту збитку, на базі ексценденту збитковості. Співстрахування і механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії. Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страховиків.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика і значення останньої. Формування збалансованого страхового портфеля. Вибір ризиків. Тарифна політика. Перестрахування як метод забезпечення фінансової надійності. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній.

Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Порядок їх обчислення.

Перелік компетентностей, яких набує студент після опанування дисципліни. Соціально-особистісні: здатність навчатися; креативність, здатність до системного мислення; наполегливість у досягненні мети; турбота про якість виконуваної роботи. Загальнонаукові: здатність аналізувати та синтезувати інформацію у сфері страхової діяльності; здатність розуміти сутність і проблеми розвитку страхування. Загально-професійні: знання методів і засобів налагодження страхових відносин; здатність застосовувати інноваційні методи у страхуванні. Спеціалізовано-професійні: знання сучасних теорій організації баз і сховищ даних, методів і технології їх обробки, уміння проектувати логічні та фізичні моделі баз даних і запити до них. Інструментальні: формулювати права та обов'язки сторін у договорі страхування; професійно володіти термінологією страхування; визначати стратегію розвитку страхової діяльності.

Сфера реалізації набутих компетентностей в майбутній професії: самостійне вирішення завдань предметної сфери діяльності у міжнародному страхуванні.

Взаємозв'язок дисципліни з іншими дисциплінами навчального плану: Економіка підприємства; Мікроекономіка; Економіко-математичне моделювання.

Мова викладання: українська.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

3. Рекомендована література

1. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страхування. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232 с.
2. Дьячкова Ю.М. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
- 3.Пасічний, В.О. Страхування: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів/ В.О. Пасічний, В.В. Жван; Харк. нац. акад. міськ. госп- ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 218 с.
4. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. — Харків: Бурун Книга, 2004.
5. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Ліра К, 2007. – 376 с.
6. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011.-376 с.
7. Самсонова И.А. Страхование: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2007. –148.
8. Тарасова, Ю. А. Страхование. Учебно-методическое пособие. 2-е изд., перераб. и доп. [Текст] / Ю. А. Тарасова; Санкт-Петербургский филиал Нац. исслед. ун-та «Высшая школа экономики». – СПб.: Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ – Санкт-Петербург, 2012.
9. Страхование: Учебник/ Под ред. Т.А. Федоровой. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономистъ, 2004. — 875 с.
10. Страхування: теорія та практика: навч.-метод. посібник / Н. М. Внукова [та ін.]; за ред. Н. М. Внукової. – Х. : Бурун Книга, 2004. – 376 с.
11. Ткаченко Н. В. Страхування. Практикум : навч. посібник /Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 270 с.
12. Страхування : підручник / [за ред. В. Д. Базилевич] – К.:Знання, 2008. – 1019 с.
13. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посібник / О. Д. Вовчак. – Львів : Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
14. Вовчак О. Д. Страхові послуги : навч. посібник / О. Д. Вовчак, О. І. Завійська. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 656 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

5. **Засоби діагностики успішності навчання:** перевірка індивідуального завдання, проведення опитувань теоретичного матеріалу на семінарських заняттях, презентація доповідей за тематикою семінарських занять, ККР.

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.
4. Формат бланка А4 (210×297 мм.).